

ผลการเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาต่อการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี
The Effect of Family Preparation with Participatory Learning on Sex Education for Children Aged 3-5 Years

บทความวิจัย

วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ

Journal of Nursing Science & Health

ปีที่ 33 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน) 2553

Volume 33 No. 2 (April-June) 2010

วนิดา ศรีพรหมษา พย.ม.* พิมภา สุตรา พย.ม.** จิราวรรณ แทนวัฒนกุล ปส.ด. **
Wanida Sripromsha MSN* Pimpa Sutra MSN** Jirawon Tanwattanukul Ph.D.**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา ต่อการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่มีเด็กวัย 3-5 ปี อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยสุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ครอบครัว แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 ครอบครัว และกลุ่มควบคุม 15 ครอบครัว โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปและแบบสัมภาษณ์การสอนเพศศึกษา ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความตรงด้านเนื้อหาและค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.91 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่าง Paired t-test และ Independent t-test.

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเตรียมครอบครัว 1 เดือน ครอบครัวที่ได้รับการเตรียมครอบครัวมีคะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่าครอบครัวที่ไม่ได้รับการเตรียมครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, เพศศึกษา, เด็ก 3-5 ปี

Abstract

The aim of this quasi-experiment research was to study the effect of family preparation with participatory learning on sex education for children aged 3-5 years. The sample of study was 30 families whose children aged 3-5 years in Fuorai District, Nongkai province. The subjects were divided two groups; 15 family each for experimental and control groups. The instrument for data collection was the questionnaire that developed by the researcher consisting of two parts: general data of family and family's preparation on sex education for children aged 3-5 years. The content validity index of questionnaire and cronbach's alpha was 0.91. The collected data were analyzed through frequency, mean, percentage, standard deviation, Paired t-test and Independent t-test.

The results found that after intervention, the mean scores of family preparation on sex education for children aged 3-5 years in the experimental group were significantly higher than before intervention and the control group.

keywords : family preparation with participatory learning, sex education, children aged 3-5 years

*นักศึกษพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กวัย 3-5 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านต่างๆ ที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเข้าสู่วัยต่อไป โดยเฉพาะพัฒนาการทางเพศ เด็กสามารถรับรู้เรื่องเพศและการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่บ่งบอกความเป็นชายหรือหญิงได้แล้ว¹ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ฟรอยด์ กล่าวว่าเด็กที่มีอายุช่วงนี้อยู่ในช่วงเวลาวิกฤตสำหรับการวางรากฐาน การเลียนแบบบทบาททางเพศและจะมีความพึงพอใจ ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศ เช่น การเล่นอวัยวะเพศของตน เริ่มมองเห็นความแตกต่างระหว่างเพศ (sex difference) กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีพัฒนาการที่สำคัญในการสร้างบุคลิกภาพทางเพศและสนใจเลียนแบบบทบาททางเพศ เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น จนบางที่ได้สมณานามว่าวัยช่างซัก ช่างตั้งคำถาม เด็กวัยนี้ชอบถามคำถาม ทำไม ซึ่งอาจทำให้ครอบครัวรู้สึกอึดอัดขึ้นมาทันทีเมื่อได้ยินคำถามจากเด็กเพราะเด็กจะถามเรื่อย ๆ จนบางครั้งไม่รู้จักตอบอย่างไร โดยเฉพาะคำถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งในปัจจุบัน สภาพบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคเทคโนโลยีที่เจริญขึ้น เด็กเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นเร็วขึ้นคืออายุ 9 ปี โดยเริ่มมีหน้าอกและมีประจำเดือนแล้ว² ทั้งมีสื่อมากมายที่ทำให้เด็กวัย 3-5 ปี ได้รับรู้เรื่องเพศตั้งแต่เล็กๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์และการ์ตูน เช่น การโฆษณาถุงยางอนามัย บทละครต่างๆ ที่มีฉากเปลือยกาย บทกอดจูบกัน สิ่งเหล่านี้อาจเป็นการกระตุ้น ความอยากรู้อยากเห็นที่เกินกว่าวัยของเด็ก โดยเด็กอาจถามหรือเอาไปเล่นเลียนแบบ³ จนอาจก่อให้เกิดปัญหาทางเพศกับเด็กได้ นอกจากนี้ตามสื่อต่างๆ ยังพบปัญหาทางเพศในเด็กโดยเฉพาะปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศที่พบเพิ่มเรื่อยๆ และทวีความรุนแรงขึ้น⁴

ดังนั้น ครอบครัวจึงจำเป็นต้องยอมรับว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องให้คำแนะนำ สอนเด็กเพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เยาว์วัยและเพื่อป้องกันไม่让孩子ได้รับข้อมูลที่ผิด ๆ จากแหล่งอื่น อันจะก่อให้เกิดอันตรายทางเพศกับเด็กได้จากการศึกษาในประเทศไทยบิดามารดามีบทบาทเกี่ยวกับการสอนเรื่องเพศศึกษากับบุตรอยู่ในระดับต่ำเพียง 1 % เท่านั้น⁵ และการที่บิดามารดาไม่แสดงบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเพศให้กับเด็กนั้นมีเหตุกว้าง ๆ อยู่

2 ประการคือ ประการแรกบิดามารดาไม่มีความรู้ในเรื่องเพศอย่างพอเพียง จึงไม่สามารถและไม่ต้องการที่จะให้เด็กได้รับความรู้ในเรื่องเพศและประการที่สองบิดามารดามีความรู้ในเรื่องเพศแต่ไม่สามารถถ่ายทอดได้เพราะรู้สึกลำบากใจ ไม่รู้วิธีที่จะถ่ายทอดให้กับเด็กและครอบครัวเองก็เขินที่จะพูดเรื่องเกี่ยวกับเพศ⁶ และผู้วิจัยได้การสัมภาษณ์ครอบครัวเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาแก่เด็กวัย 3-5 ปี ที่คลินิกสุขภาพเด็กดีที่สถานีนอนมัยเฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 10 ครอบครัว พบว่า บิดามารดาทุกครอบครัว ไม่ได้สอนเรื่องเพศกับบุตรเพราะไม่รู้ว่า จะสอนเรื่องอะไร หรือควรสอนตอนไหนทีเดียวโตขึ้นเด็กก็จะเรียนรู้ได้เอง และกลัวว่าสอนมากเด็กจะแก้แค้นส่วนใหญ่จะไม่พูดถึงถ้าบุตรไม่ถาม แต่บางครั้งเสี่ยงไม่ได้เพราะเด็กวัยนี้มีคำถามมาถามบ่อยครั้งซึ่งบิดามารดาเองจะรู้สึกลำบากใจขึ้นมาทันทีเมื่อได้ยินคำถามจากบุตรเพราะไม่รู้ว่า จะตอบอย่างไร

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้น จะเห็นว่าบิดามารดาไม่มีการสอนเรื่องเพศกับบุตรไม่เหมาะสม มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศตามประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูที่ผ่านมา ทั้งยังขาดทักษะ ความรู้ที่ถูกต้องในการสอนเรื่องเพศ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกลำบากใจเมื่อต้องตอบคำถามหรือสอนบุตรเกี่ยวกับเรื่องเพศ สอดคล้องกับการสำรวจของ Durex global sex survey 2003 14 ประเทศทั่วโลก พบว่าในประเทศไทยบิดามารดามีบทบาทเกี่ยวกับการสอนเรื่องเพศศึกษากับบุตรอยู่ในระดับต่ำเพียง 1 % เท่านั้น⁷ จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงวิธีการส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรู้ อันเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนเพศศึกษากับบุตร โดยให้ครอบครัวเกิดการเรียนรู้สูงสุด ซึ่งการเรียนรู้จะทำให้ครอบครัวพัฒนาพฤติกรรมการสอนเรื่องเพศศึกษากับบุตรได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อให้ครอบครัวเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการสอนเพศศึกษากับบุตร จึงนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่พัฒนาขึ้นตามหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการเตรียมครอบครัว⁸ โดยประยุกต์ให้ครอบครัวเป็นผู้สร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ด้วยตนเอง การอภิปรายเรียน

รู้ซึ่งกันและกัน ได้ทราบความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่หลากหลายเกิดการเรียนรู้ใหม่ที่กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงความคิด เจตคติที่ถูกต้อง^{9,10} สามารถนำความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้เป็นวิธีการสอนเรื่องเพศกับบุตรของตนได้ รวมทั้งหากมีกิจกรรมการฝึกทักษะการสอนเรื่องเพศกับบุตรให้ครอบครัวได้ฝึกปฏิบัติจนชำนาญก็จะทำให้ครอบครัวสามารถปฏิบัติได้อย่างมั่นใจ นำไปสู่การมีศักยภาพของครอบครัวในการสอนเรื่องเพศกับบุตรเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาของครอบครัวเด็กวัย 3-5 ปีระหว่างก่อนและหลังได้รับการเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาของครอบครัวเด็กวัย 3-5 ปี ระหว่างครอบครัวที่ได้รับการเตรียมครอบครัวด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับครอบครัวที่ไม่ได้รับการเตรียมครอบครัว

สมมติฐานการวิจัย

1. ครอบครัวที่ได้รับการเตรียมครอบครัวมีคะแนนเฉลี่ยการสอนเรื่องเพศกับบุตรหลังได้รับการเตรียมครอบครัวสูงกว่าก่อนได้รับการเตรียมครอบครัว
2. ภายหลังการเตรียมครอบครัว 1 เดือน ครอบครัวที่ได้รับการเตรียมครอบครัวมีคะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาบุตรสูงกว่าครอบครัวที่ไม่ได้รับการเตรียมครอบครัว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้เป็นกรอบแนวคิดซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มมุ่งเน้นให้ครอบครัวใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมมาใช้เรียนรู้ด้วยองค์

ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1.ประสบการณ์ในการสอนบุตร 2. การสะท้อนความคิดและอภิปรายให้ครอบครัว แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกัน 3.ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดผู้วิจัยสอดแทรกความรู้ที่ถูกต้องเพื่อให้ครอบครัวเข้าใจมากขึ้นและ 4.ทดลองและประยุกต์ แนวคิดให้ครอบครัวฝึกแสดงบทบาทสมมติในการสอนบุตรเพื่อให้ครอบครัวมั่นใจที่จะสอนบุตรเพิ่มขึ้น

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ two group pretest - posttest design¹¹ ศึกษา 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 15 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับการเตรียมครอบครัวเรื่องเพศศึกษาของเด็กวัย 3-5 ปี และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมครอบครัวเรื่องเพศศึกษาของเด็กวัย 3-5 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือครอบครัวที่มีบุตรอายุตั้งแต่ 3-5 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงอาศัยอยู่บ้านเดียวกันกับเด็ก สถานภาพสมรส และอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเฝ้าไร่ อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย คำนวณหาขนาดตัวอย่างแบบ 2 กลุ่มจากการประมาณค่าเฉลี่ย¹² จากสูตร

$$n = \frac{NZ^2 \alpha_2 \sigma^2}{d^2 (N-1) + Z^2 \alpha_2 \sigma^2}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า กลุ่มละ 14 ครอบครัว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองสุ่มเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มละ 15 ครอบครัว รวมเป็น 30 ครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่
 - 1.1 แผนการเตรียมครอบครัวเรื่อง “เพศศึกษาของลูกวัย 3-5 ปี” มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศของ

ลูกวัย 3-5 ปี สำคัญไฉน คุณอะไรกับลูกเรื่องเพศ และ
คุยกับลูกเรื่องเพศได้อย่างไร

1.2 หนังสือคู่มือ เรื่อง “ครอบครัวทันสมัย
ใส่ใจเรื่องเพศ”

1.3 สื่อและอุปกรณ์ ได้แก่ ใบงาน/ใบความรู้
การแสดงบทบาทสมมติ สื่อคอมพิวเตอร์ประกอบการ
เรียนรู้เรื่องเพศศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น
แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย

2.1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับ
คุณลักษณะส่วนบุคคลของครอบครัว จำนวน 12 ข้อ
ประกอบด้วย อายุบิดาหรือมารดา ระดับการศึกษา รายได้
อาชีพ แหล่งได้รับความรู้เรื่องทางเพศ อายุบุตร จำนวนบุตร
เพศของบุตร

2.2. แบบสัมภาษณ์การสอนเพศศึกษาของ
ครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 42 ข้อ โดย
มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3
ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่ได้
ปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนน
การสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี ของครอบครัว โดย
ใช้สถิติ paired t-test และ Independent t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของครอบครัวมีลักษณะทั่วไป
ใกล้เคียงกันโดย พบว่า

กลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง
26-30 ปี มีความสัมพันธ์กับเด็กคือ เป็นมารดา ส่วนใหญ่
จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และ ประกอบอาชีพ
เกษตรกร รายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง
3,001-6,000 บาท ลักษณะของครอบครัวส่วนใหญ่
เป็นครอบครัวขยาย มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว
ระหว่าง 4-6 คน ส่วนใหญ่มีบุตร 2 คน อายุอยู่ในช่วง
3 ปี-3 ปี 11 เดือน ครอบครัวส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับ
ความรู้เรื่องเพศศึกษาในเด็กวัย 3-5 ปี ส่วนผู้ที่เคยได้

รับความรู้เรื่องเพศศึกษาในเด็กวัย 3-5 ปี ได้รับจาก
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสื่อวิทยุ โทรทัศน์

กลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่
ในช่วง 24-38 ปี ส่วนใหญ่เป็นมารดา จบการศึกษา
ในระดับ ประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้
ของครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3,001-
6,000 บาท เป็นครอบครัวขยาย มีบุตรอายุอยู่ในช่วง
3 ปี-3 ปี 11 เดือน และส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้
เรื่องเพศศึกษาในเด็กวัย 3-5 ปี สำหรับผู้ที่เคยได้รับ
ความรู้เรื่องเพศศึกษาในเด็กวัย 3-5 ปี ได้รับจากเจ้า
หน้าที่สาธารณสุขและสื่อวิทยุ โทรทัศน์

2. ผลการเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบ
มีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาในเด็กวัย 3-5 ปี สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนการสอนเพศศึกษาระหว่าง
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง/ การสอน เพศศึกษา	X	SD	T	df	P - value
กลุ่มทดลอง	81.26	5.28			
กลุ่มควบคุม	81.06	3.91	-0.11	28	0.90

*P-value < 0.05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการ
สอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี ระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง พบว่า ก่อนการทดลอง
คะแนนการสอนเพศศึกษาระหว่างกลุ่มควบคุมและ
กลุ่มทดลอง พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -0.11, p = 0.90$)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนการสอนเพศศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง 1 เดือน

ตัวอย่าง / การสอน เพศศึกษา	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		T	df	P - value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
กลุ่ม							
ทดลอง	81.26	5.28	117.06	3.78	-27.87	14	0.00*
ควบคุม	81.06	3.91	81.53	4.76	-0.87	14	0.39

*P-value < 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระหว่างก่อนและหลังการทดลอง 1 เดือน พบว่า

กลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี ระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง 1 เดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -0.87, p = 0.39$)

กลุ่มทดลอง คะแนนเฉลี่ยการสอนเรื่องเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปี ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 1 เดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -27.87, p = 0.00$)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนการสอนเพศศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 1 เดือน

กลุ่มตัวอย่าง/ การสอน เพศศึกษา	$\bar{X}$	SD	T	df	P - value
กลุ่มทดลอง	81.53	4.76			
กลุ่มควบคุม	117.06	3.78	-22.61	28	0.00*

*P-value < 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการสอนเพศศึกษาบุตรวัย 3-5 ปีระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง 1 เดือน พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการสอนเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

จากสมมติฐานข้อที่ 1 คะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาของครอบครัวกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนได้รับการเตรียมครอบครัว

การที่กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการสอนเพศศึกษาภายหลังได้รับการเตรียมครอบครัวสูงขึ้น กว่าก่อนได้รับการเตรียมครอบครัวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการเตรียมครอบครัวเรื่องเพศศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อาศัยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 ประการคือการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และกระบวนการกลุ่ม โดยมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ นำเข้าสู่บทเรียนโดยนำประสบการณ์ของครอบครัวมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ทราบว่าครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดอย่างไรในเรื่องเพศศึกษาโดยมีใบงานให้อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาบุตร เพื่อทำให้เกิดความสนใจ กระตุ้นให้เห็นการสอนเพศศึกษาบุตรมีความสำคัญ และมีการแก้ไข ความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องทันที สอดคล้องกับกาญจนา ไชยพันธ์¹³ กล่าวว่า ประสบการณ์ที่สมาชิกได้รับจากกลุ่มจะส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาความสามารถพิเศษและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตน สามารถทำงานและเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น มีการสะท้อนคิด/อภิปรายแลกเปลี่ยนในประเด็นความรู้เรื่องเพศที่ควรสอนบุตร และหลักการสอนเรื่องเพศกับบุตร ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาให้สมบูรณ์ ให้ครอบครัวได้ตัดสินใจที่จะปฏิบัติและเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเอง จนเกิดเป็นความคิดรวบยอดนำมาซึ่งแนวทางที่จะนำไปใช้สอนบุตรของตนเองเรื่องเพศศึกษาว่าจะเริ่มสอนอย่างไร รวมทั้งจัดให้ครอบครัวได้

ฝึกสอนเรื่องเพศศึกษาโดยแสดงบทบาทสมมติทำให้เกิดทักษะ มีความมั่นใจในการสอนเพศศึกษามากขึ้น โดยยึดหลักการสอนว่านำเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันมาเป็นแนวทางในการสอน ในระหว่างการทำกลุ่มได้มีการใช้คู่มือครอบครัวยุคใหม่ใส่ใจเรื่องเพศมาประกอบด้วยและมอบให้ครอบครัวไปอ่านที่บ้านเมื่อเกิดปัญหาในการสอนบุตรหรือจำไม่ได้ สามารถเปิดคู่มืออ่านได้ทันที กระบวนการเรียนรู้ทำให้ครอบครัวเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น และเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการสอนเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัย 3-5 ปี เกิดความคิดที่จะสอนบุตรโดยนำความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้กับบุตรของตน มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญและมั่นใจมากขึ้นส่งผลให้มีพฤติกรรมการสอนเรื่องเพศศึกษากับบุตรเพิ่มขึ้น

จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพร สังข์กระแสน¹⁴ ศึกษาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมของมารดาในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรวัยรุ่น พบว่ามารดาในกลุ่มทดลองมีการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากสมมติฐานข้อที่ 2 คะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาภายหลังเข้ารับการเตรียมครอบครัวของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ครอบครัวที่ได้รับการเตรียมครอบครัวมีคะแนนเฉลี่ยการสอนเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการเตรียมครอบครัว อาจเป็นเพราะว่าในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการนำเอากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ซึ่งมีหลักการสำคัญคือการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และกระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัวอย่างมีแบบแผน มีการแลกเปลี่ยนและประสบการณ์ สะท้อนคิด อภิปราย ประยุกต์แนวคิด ลงมือฝึกปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การจัดกระบวนการคิด จนเกิดเป็นความคิดรวบยอด สามารถนำความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้กับบุตรของตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิไล เกิดผล, พิเชษฐ เรื่องสุขสุด¹⁵ ศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้

กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญและ สุวาทิน มิตรพัฒน์¹⁶ ศึกษาผลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการรับรู้บทบาทการเป็นบิดาของเยาวชนชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้เยาวชนชายที่กระทำผิดมีการรับรู้บทบาทการเป็นบิดาสูงขึ้น

การเตรียมครอบครัวในการวิจัยครั้งนี้ได้นำประสบการณ์ของครอบครัวมาใช้ในการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมแบ่งปันประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ใหม่ นำไปสู่ความเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด อันเป็นแนวทางที่จะให้ครอบครัวนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนเรื่องเพศศึกษากับบุตรได้

ข้อเสนอแนะ

1. การนำแผนการเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามรูปแบบนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมีผลทำให้ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนเพศศึกษาบุตรเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรนำมาพัฒนาโดยให้ความรู้ทั้งบิดาและมารดาในคราวเดียวกันเพื่อครอบครัวจะได้นำมาพัฒนาเป็นแนวทางปฏิบัติในการสอนเพศศึกษาบุตรของตน

2. ในการนำแผนการเตรียมครอบครัวไปใช้ ผู้นำต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เทคนิค วิธีการ คู่มือ รวมทั้งบรรยากาศต้องเอื้อมีความเป็นกันเองต่อการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อผลสัมฤทธิ์ของการเตรียมครอบครัว

3. ควรมีการพัฒนาสื่อการสอนที่จะช่วยให้ครอบครัวได้เรียนรู้มากที่สุด โดยผลิตเป็นสื่อให้ความรู้ที่มีภาพประกอบหรือภาพเคลื่อนไหวเช่น สื่อวีดิทัศน์เพื่อให้ครอบครัวเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน

4. เรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ตลอดช่วงชีวิตอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำรูปแบบการเตรียมครอบครัวโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาให้ครอบครัวที่มีบุตรวัยอื่น เช่น วัยเรียน วัยรุ่น เพื่อ

ให้ครอบครัวสามารถอบรมเลี้ยงดูบุตรในทุกวัยได้ โดย
ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ
คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทำการ
ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย คณะเจ้าหน้าที่ที่สถานีอนามัย
เฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลไผ่ไร่ และครอบครัวที่เข้าร่วม
ทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวม ข้อมูล
ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

1. สมศรี ประเสริฐวงษ์. การอบรมและการเลี้ยงดูเด็ก.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง;
2547.
2. พันธุ์ศักดิ์ ศุภระฤกษ์. Sex ศีลศาสตร์แห่งการ
เรียนรู้เรื่องเพศ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี กรุงเทพฯ;
2545.
3. กฤตยา อาชวนิชกุล. สังคมไทยกับภัยข้ามคืน.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล; 2548.
4. กฤตยา แสงเจริญ, นีออน พิณประดิษฐ์, ภัณฑิลา
อิฐรัตน์, ยุพา ถาวรพิทักษ์, ศิริพร คำสะอาด. การ
รับรู้เกี่ยวกับความรักและความต้องการทางเพศของ
วัยรุ่น. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. 2548; 28(2): 9-16.
5. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
& สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
สุขภาพคนไทย 2546. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด; 2546.
6. อุบลรัตน์ เฟื่องสฤติย์. จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับ
เด็ก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง;
2549.
7. นงลักษณ์ เอ็มประดิษฐ์ และคณะ. ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับเพศศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2546.

8. กรมสุขภาพจิต. คู่มือการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม.
กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต; 2543.
9. ชูชาติ ตีรรมย์, อมร สุวรรณนิมิต, สุวดี จันดีกระยอม.
แผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการเสริมสุขภาพจิต
ของนิสิตพยาบาล. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551; 31 (1): 9-17.
10. นิตานาถ ชีระพันธ์, สุพรรณิ สุ่มเล็ก, จินตนา
ตั้งวรพงศ์ชัย. การมีส่วนร่วมดูแลของผู้ป่วยเด็กโรค
มะเร็งในระยะแรกวินิจฉัย ผู้ปกครองและพยาบาล.
วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
2550; 30 (1): 7-16.
11. ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์.
การออกแบบการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2549.
12. Daniel WW. Biostatistics: a foundation for
analysis in the health sciences. 6th ed. New York:
John Wiley & Sons. 1995; 177 - 9.
13. กาญจนา ไชยพัฒน์. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์; 2549.
14. นภาพร สังกระแสง. ผลการเตรียมมารดาเรื่องเพศ
ศึกษาต่อความรู้ เจตคติและการสอนเพศศึกษา
บุตรสาววัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาล
ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2546.
15. วิไล เกิดผล, พิเชษฐ เรืองสุขสุด. ผลของการพัฒนา
ทักษะชีวิตต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา
พยาบาล. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. 2553;
33(1): 10-21.
16. สุวาทิน มิตรพัฒน์. ผลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
ต่อการรับรู้บทบาทการเป็นบิดามารดาของเยาวชนชาย
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัด
สุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล; 2542.